
ПРОУЧВАНЕ НА ПРОТОКОЛИ ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ НАРАНЯВАНЕ С КОНТАМИНИРАНИ ИНСТРУМЕНТИ В БОЛНИЧНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Ралица Васкова¹, Николай Апостолов², Тодор Узунов³

¹ Катедра по протетична дентална медицина, Факултет по дентална медицина, Медицински университет, гр. София, България E-mail: ralica.vaskova@gmail.com

² Катедра по протетична дентална медицина, Факултет по дентална медицина, Медицински университет, гр. София, България E-mail: nickogl@abv.bg

³ Катедра по протетична дентална медицина, Факултет по дентална медицина, Медицински университет, гр. София, България E-mail: uzunov_todor@abv.bg

STUDY OF PROTOCOLS FOR ACTION IN THE EVENT OF INJURY WITH CONTAMINATED INSTRUMENTS IN HOSPITALS

Ralitsa Vaskova¹, Nikolai Apostolov², Todor. Uzunov³,

¹ Medical University-Sofia, 1000, Sofia, Bulgaria, ralica.vaskova@gmail.com

² Medical University-Sofia, 1000, Sofia, Bulgaria, nickogl@abv.bg

³ Medical University-Sofia, 1000, Sofia, Bulgaria, uzunov_todor@abv.bg

Резюме

В медицинската практика нараняванията с контаминирани инструменти при работа с пациенти са често срещан проблем. Министерството на здравеопазването въвежда правила, протоколи и задължителни мероприятия, които трябва да се следват и изпълнят при такива инциденти. Протоколите за действие при нараняване с контаминиран инструмент обикновено се определят от министерствата на здравеопазването и/или дентални асоциации в различните страни. Тези протоколи включват указания за диагностициране, лечение и превенция на заразяванията, както и за извършването на съответните медицински и правни процедури.

Ключови думи: указания при нараняване, наредби и заповеди

Abstract:

In medical practice, injuries with contaminated instruments during patient care are a common problem. The Ministry of Health introduces rules, protocols, and mandatory measures that must be followed and implemented in such cases. Protocols for action in the event of injury with contaminated instruments are usually determined by the Ministries of Health and/or dental associations in different countries. These protocols include guidelines for diagnosis, treatment, and prevention of infections, as well as for performing the appropriate medical and legal procedures.

Въведение

Нараняванията в медицинската практика с контаминирани инструменти по време на работа с пациента е често срещан проблем. Според научните източници, медицинския и денталния персонал са изложени на различни рискови фактори в рамките на своята професионална дейност. Тези рискове включват контакт с остри инструменти, бактериална и вирусна контаминация. (1, 2, 3)

Здравето на лицата, работещи в сферата на медицината, е подложено на риск от контакт с патогени, пренасяни по кръвен път. Този риск е особено висок при професионални наранявания с остри предмети, като например игли. Такива инциденти могат да доведат до заразяване с опасни вируси като ХИВ и хепатит В и С. Заразяването може да се случи не само чрез кръвен контакт, но и при контакт с други телесни течности и чрез разпръскване на кръв върху лигавици. Това подчертава необходимостта от стриктни мерки за безопасност и хигиена в тези професионални среди. (4)

Наличието на протокол и указания за действие след нараняванията е от особена важност за здравето на медицинския персонал. В нашата страна, Министерството на здравеопазването въвежда правила, протоколи и задължителни мероприятия, които трябва да се следват и изпълнят в такива случаи. Инфекциозният статус на пациента най-често е неизвестен. Поради това потенциален риск съществува при всички пациенти. (5)

Подобни протоколи съществуват приети от дентални организации по света, включително Европейската зъболекарска конфедерация (ЕАО), Световната здравна организация (СЗО), Международната федерация на зъболекарите (FDI), Американската дентална асоциация (ADA), Националната здравна служба (NHS) в Обединеното кралство. (6, 7, 8, 9, 10)

Цел

Цел на настоящото проучване е да установим действащите протоколи за превенция на HBV, HCV и HIV при нараняване с контаминирани инструменти на медицински персонал в многопрофилни болнични заведения в град София.

Материали и методи

Проучването се проведе сред пет многопрофилни болнични лечебни заведения на територията на гр. София, включително и Столична регионална

здравна инспекция (СРЗИ) . В изследването са включени УМБАЛ „Александровска“, УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, Военномедицинска академия, МБАЛ „Вита“ и МБАЛ „Национална Кардиологична Болница“.

За получаване на информация за въведените протоколи и мероприятия за превенция на HBV, HCV и HIV при нараняване с контаминирани инструменти се използва стандартизиран въпросник.

Резултати

Установи се, че въведените протоколи за превенция на HBV, HCV и HIV сред медицински персонал се основават на два национални документа: Заповеди № РД 09-693 и № РД 09-694 на Министерство на здравеопазването от 25.08.2004 г. Всяка една от болниците следва препоръките от съответните заповеди при възникване на инциденти с контаминирани инструменти сред персонала по време на лечебна дейност. Във всички проучени болници се създава протокол при възникване на инцидент и информацията се въвежда в дневник. Периодично информацията се предава към СРЗИ . (11)

От СРЗИ не са разработени специфични протоколи в зависимост от вида на лечебните заведения, те прилагат директно заповедите споменати по горе въведени от Министерството на здравеопазването. В съответните заповеди разписани от Министъра на здравеопазването не се прави разлика за вида на лечебното заведение, дали то е доболнично или болнично.

На базата на всички правила и препоръки от Министерството на здравеопазването за последващи действия след нараняване с контаминиран предмет структурирахме информацията и сведохме до четири основни стъпки и правила.

1. Спешни мерки след нараняване:

Незабавно се прилагат адекватни мерки за обеззаразяване на нараняването. Оценява се степента на риска, като се взема предвид видът на нараняването и възможният контакт с инфекциозни материали. Използват се подходящи средства за спешна медицинска помощ според тежестта на инцидента и след предварителната оценка на риска.

2. Документиране на инцидента и проверка на имунизационен статус:

Всички подробности около инцидента трябва да бъдат документирани, включително обстоятелствата около нараняването, времето и мястото на инцидента, както и предприетите незабавни действия. Имунизационният статус на пострадалия трябва да бъде проверен, за да се вземат под внимание всички потенциални рискове.

3. Постекспозиционна и имунизационна терапия:

Според оценката на риска и имунизационния статус на пострадалия, трябва да бъде обсъдена възможността за постекспозиционна профилактика (ПЕП) или други имунизации. Това трябва да се извърши в консултация с инфекционист или друг подходящ специалист.

4. Проследяване и оценка на риска:

В период от първия, третия и шестия месец след инцидента пострадалият медицински персонал трябва да извършва редовни медицински прегледи и да следи внимателно за всякакви промени в здравословното си състояние. Ако се забележат някакви промени, те трябва да бъдат незабавно съобщени на медицинския персонал.

Заповед № РД 09-694 на Министерството на здравеопазването е свързана с изискванията за превенция на инфекциите в медицинските заведения. (12) В нея се посочват конкретни мерки за контрол на разпространението на инфекциите в медицинските заведения, сред които:

- Използване на стерилни материали и инструменти при медицински процедури.
- Използване на дезинфекционни средства за почистване на повърхностите и оборудването в медицинските заведения.
- Изграждане на протоколи за действие при възникване на инциденти, свързани с наранявания от остри инструменти, и тяхното спазване от медицинския персонал.
- Редовно обучение на медицинския персонал по отношение на превенцията на инфекциите и правилната употреба на средствата за защита.

Препоръките на Министерството на здравеопазването при нараняване с контаминиран предмет са следните:

След нараняване с контаминиран предмет пострадалото медицинско лице уведомява отговорно длъжностно лице за инцидента. Инцидентът се записва в дневник (Фиг. 1).

Дневник
за регистриране на професионална експозиция към кръвно преносими инфекции, в т.ч. наранявания с остри медицински изделия и предмети

Дата и час на експозицията	Медицинско лице	Вид на експозицията	Източник на експозицията	Данни за ваксинации	Час на съобщаване за инцидента	Приел съобщение то	Доклад № *

Фиг. 1. Дневник за регистриране на професионална експозиция към кръвно преносими инфекции.

Отговорното длъжностно лице по контрол на вътреболнична инфекция (ВБИ) изготвя доклад за професионална експозиция, който съдържа: дата и час на експозицията, подробно описание на инцидента, подробно описание на източника, всички известни данни за източника на експонацията, данни за експонираното лице (ваксинации, реакции на ваксинацията); детайли за проведените консултации (Фиг.2).

ДОКЛАД

за професионална експозиция към кръвно преносими инфекции, в т.ч.
наранявания с остри предмети

1. Дата и час на експозицията:

.....
.....

2. Описание на процедурата:

.....
.....

3. Описание на експозицията:

.....
.....

4. Описание на източника:

.....
.....

5. Данни за експонираното лице (ваксинации, реакции на ваксинацията)

.....
.....

6. Проведени консултации и изследвания

.....
.....

7. Предприети действия:

.....
.....

Длъжностно лице:.....

Фиг.2 Доклад за записване на инцидента.

Изготвеният доклад се съставя в 2 екземпляра, като единият се предава на служителя, а другият се съхранява в лечебното заведение.

Ръководителят на лечебното заведение разследва причините и обстоятелствата и регистрира злополуката/инцидента, като предприема, когато е целесъобразно, необходимите мерки.

Служителят е длъжен да предостави съответната информация в подходящ срок, за да допълни подробностите за злополуката или инцидента. Поверителността на информацията относно нараняването, диагнозата и лечението е от първостепенно значение и се гарантира при спазване на изискванията за защита на личните данни. Данните от надзора на нараняванията с остри медицински изделия и предмети трябва да се анализират достатъчно често, за да бъдат разпознати своевременно инцидентите в определени структури, като зависимост от големината на лечебното заведение или отделните му структури – отделения (клиники) се определят подходящите интервали. Информация за регистрираните случаи на наранявания с остри медицински изделия и предмети се подава всяко тримесечие в РЦ – ВБИ към РЗИ.

РЗИ обобщава данните за регистрираните случаи на наранявания с остри медицински изделия и предмети и ги изпраща ежегодно в Министерството на здравеопазването и Националния център за заразни и паразитни болести.

Заключение

В България Министерството на здравеопазването въвежда правила, протоколи и задължителни мероприятия, които трябва да се следват при нараняване с контаминиран предмет.

Въведените протоколи за превенция на HBV, HCV и HIV сред медицински персонал се основават на два национални документа: Заповеди № РД 09-693 и № РД 09-694 на Министерството на здравеопазването от 25.08.2004 г. Всяка една от болниците следва препоръките от съответните заповеди при възникване на инциденти с контаминирани инструменти сред персонала по време на лечебна дейност. Във всички проучени болници се създава протокол при възникване на инцидент и информацията се въвежда в дневник. Периодично информацията се предава към СРЗИ.

От СРЗИ не са разработени специфични протоколи в зависимост от вида на лечебните заведения, те прилагат директно споменатите по-горе заповеди, въведени от Министерството на здравеопазването. В съответните заповеди, разписани от министъра на здравеопазването, не се прави разлика за вида на лечебното заведение, дали то е доболнично или болнично.

При всички въведени протоколи за действие при нараняване с контаминиран предмет могат да се обособят четири основни групи действия: спешни мерки след нараняване; документиране на инцидента и проверка на имунизационен статус; постекспозиционна и имунизационна терапия; проследяване и оценка на риска.

Действащите наредби и заповеди са свързани основно с общата медицина и в много по-малка част с денталната медицина, при която рискът от кръстосана инфекция и наранявания с контаминирани предмети в ежедневната практика е много по-голям. Необходимо е да се въведе обучителен протокол за действие при нараняване с контаминиран предмет за превенция на HBV, HCV и HIV сред медицинския персонал и студентите по дентална медицина.

Библиография

1. Илиева Р., Практически опит на органите по безопасност и здраве на ниво предприятие във Финландия, Безопасност и здраве при работа, бр. 2, 2003, 67-75
2. Gijbels, F., R. Jacobs, K. Princen, O. Nackaerts, F. Debruyne. Potential occupational health problems for dentists in Flanders, Belgium. Clin Oral Investig 2006; 10:8-16.
3. Majer I., Hazards identification and risks evaluation at work, Vienna, Safety 2002
4. https://osha.europa.eu/sites/default/files/bg_efact40.pdf

5. https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2015/04/09/proekt-dopalnenie-naredba39-ot-26-08-2010-kontrol-vatreshnobolnichni-infektsii.pdf
6. <https://www.fdiworlddental.org/>
7. <https://www.ada.org/en>
8. <https://www.eao.org/>
9. <https://www.who.int/ihr/publications/WHO-WHE-CPI-2019.20/en/>.
10. <https://www.nhs.uk/conditions/vaccinations/sharps-injuries-healthcare-workers/>
11. http://www.bzsrkvarna.com/assets/pdf/normativ_doc/meditsinski-standart_preventsia-vatrebolnichni-infekcii_2010.pdf
12. https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2015/04/09/proekt-dopalnenie-naredba39-ot-26-08-2010-kontrol-vatreshnobolnichni-infektsii.pdf